

دانشگاه فنی و حرفه ای همدان

سرمایه گذاری در بورس اوراق بهادار

مدرس: عباس زارعی

مهرماه 96

مقدمه

نزدیک به پنج دهه از عمر بورس اوراق بهادار تهران می گذرد. هنوز این نهاد مهم بازار سرمایه، برای بسیاری از مردم کشورمان ناشناخته است در حالی که از پیدایش بورس در جهان، بیش از سه قرن می گذرد. ضرورت سرمایه گذاری برای رشد و توسعه اقتصادی هر کشور انکارناپذیر است. بهترین منبع برای تأمین سرمایه، پس اندازهای مردم است.

سیستم اقتصاد مالی

بازار به عنوان محل تلاقی عرضه و تقاضا و انجام فرایند دادوستد می باشد. کل سیستم اقتصادی یک کشور را می توان به دو بخش **بازار واقعی** (کالا و خدمات) و **بازار مالی** تقسیم کرد.

1) بازارهای کالا

در این بازار، کالاهای واقعی و خدمات به فروش می رسند. ارزش کالای فروش رفته فی النفسه در ذات آن موجود می باشد. دارایی های واقعی بر خلاف دارایی های مالی، ماهیت فیزیکی دارند مانند اتومبیل، املاک و مستغلات، لوازم خانگی و....

2) بازارهای مالی

بخش مالی را می توان به عنوان زیرمجموعه ای از نظام اقتصادی تعریف کرد که در آن وجوه، اعتبارات و سرمایه در چارچوب قوانین و مقررات مشخص از طرف پس انداز کنندگان و صاحبان پول و سرمایه به طرف متقاضیان، جریان می یابد. بازارهای مالی بازارهایی هستند که در آنها دارایی های مالی (**سهام و اوراق قرضه**) مبادله می شوند. ارزش دارایی های مالی به ارزش تولیدات و خدمات ارائه شده توسط شرکت های منتشر کننده ی آنها وابسته است.

طبقه بندی بازار مالی بر اساس سررسید تعهدات مالی

2-1) بازار پول 2-2) بازار سرمایه

2-1) بازار پول

بازاری برای دادوستد پول و دیگر دارایی های مالیِ جانشین پول است که سررسید کمتر از یک سال دارد. همچنین به عنوان بازار ابزارهای مالی کوتاه مدت با ویژگی اندک بودن ریسک عدم پرداخت، نقدشوندگی و ارزش اسمی زیاد م یباشد.

این بازار با نماد **بانک** شناسایی می شود (مانند سپرده های بانکی)

2-2) بازار سرمایه

بازاری برای دادوستد ابزارهای مالی با سررسید بیشتر از یک سال و دارایی های بدون سررسید می باشد. این بخش، نقش مهمتری در گردآوری منابع پس اندازی و تأمین نیازهای سرمایه گذاری واحدهای تولیدی دارد.

بازار سرمایه نسبت به بازار پول بسیار گسترده تر است و از تنوع ابزاری بیشتری برخوردار است. این بازار دارای دو بخش مجزای **بازار اولیه** و **بازار ثانویه** می باشد.

1-2-2) بازار اولیه

در این بازار اوراق بهادار شرکت ها، برای اولین بار صادر شده و مبادله می گردد. اوراق عرضه شده در این بازار تماماً **دسته اول** بوده و مستقیماً توسط شرکت ناشر یا نماینده ی فروش آن عرضه می شود.

اوراق بهادار توسط شرکت ها اولین بار با **قیمت اسمی** انتشار می یابد. (فروشنده همان شرکت صادر کننده است) *

2-2-2) بازار ثانویه

بازار ثانویه مکان مبادله ی سهام و دیگر اوراق بهاداری است که **قبلاً** انتشار یافته است. در این بازار، سهام پیشتر منتشر شده (اوراق دست دوم)، مورد خرید و فروش دوباره قرار می گیرد. بورس اوراق بهادار، مهمترین نهاد بازار ثانویه برای معاملات اوراق بهادار است.

انواع ارزش سهام

ارزش دفتری: ارزش استخراجی از ترازنامه ی شرکت (جمع حقوق صاحبان سهام تقسیم بر تعداد سهام شرکت)

ارزش اسمی: ارزشی که معمولاً قانون آن را تعیین می کند و روی سهام درج می گردد (در ایران هر برگ سهام 1,000 ریال است).

ارزش بازار: قیمت فروش سهام در بازار بوده و عرضه و تقاضای بازار آن را مشخص می کند.

مفاهیم بازار سرمایه

1) پذیره نویسی

فرایند خرید اوراق بهادار از ناشر و یا نماینده ی قانونی آن و تعهد پرداخت وجه کامل آن طبق قرارداد.

2) شاخص

نماگری است که تغییرات قیمت یا بازده یک یا مجموعه ای از اوراق بهادار را طی دوره ی زمانی مشخص نشان می دهد.

3) تابلوی بورس

تابلویی است که برای ارائه ی اطلاعات طبقه بندی شده ی اوراق بهادار به کار می رود، از قبیل تابلوی اصلی و فرعی، تابلوی اوراق مشارکت دولتی و تابلوی اوراق مشارکت شرکت ها.

4) کارگزار

موسسه ای (شرکتی) است که با مجوز " سازمان " به نمایندگی از طرف اشخاص و یا به حساب خود ، حسب مورد، و براساس قوانین ومقررات مربوط، به دادوستد اوراق بهادار پذیرفته شده در بورس و سایر خدمات کارگزاری می پردازد.

5) بستن نماد

توقف معاملات هر یک از انواع اوراق بهادار یک شرکت، طی دوره ی معین طبق دستورالعمل مربوطه می باشد.

6) حجم مبنا

تعداد اوراق بهادار ی) از یک نوع (است که هر روز باید مورد داد و ستد قرار گیرد تا کل درصد تغییر آن روز، در تعیین قیمت روز بعد ملاک باشد.

7) شرکت مادر(هلدینگ)

شرکتی که با سرمایه گذاری در شرکت سرمایه پذیر جهت کسب انتفاع، آن قدر حق رأی کسب می کند که برای کنترل عملیات شرکت، هیئت مدیره را انتخاب کند و یا در انتخاب اعضای هیئت مدیره موثر باشد.

8) کد معاملاتی

شناسه ی " مشتری " جهت انجام معامله ی اوراق بهادار در سامانه ی معاملات است . این شناسه به صورت حروف، عدد، و یا ترکیبی از هر دو می باشد.

9) سال مالی

به یک دوره ی یک ساله ی فعالیت شرکت گفته می شود.

برخی از شرکت ها سال مالی خود را از اول فروردین شروع می کنند و برخی از ابتدای مهر و یا...

10) سهام شناور آزاد

بخشی از سهام هر شرکت است که دارندگان آن آماده ی عرضه و فروش آن سهام می باشند و قصد ندارند با حفظ آن قسمت از سهام، در مدیریت شرکت مشارکت نمایند.

بورس اوراق بهادار(بورس =بازار)

یک بازار متشکل و رسمی سرمایه که در آن خرید و فروش سهام شرکت ها یا اوراق قرضه دولتی یا موسسات معتبر خصوصی، تحت ضوابط و قوانین و مقررات خاصی انجام می شود.

این بازار به عنوان نبض اقتصاد کشور، مورد توجه تحلیل گران اقتصادی می باشد.

از یک سو، مرکز جمع آوری پس اندازها و از سوی دیگر، مرجع رسمی و مطمئنی است که دارندگان پس اندازهای راکد، می توانند محل نسبتاً مناسب و ایمن سرمایه گذاری را جستجو کرده و وجوه مازاد خود را برای

سرمایه گذاری در شرکت ها به کار انداخته و یا با خرید اوراق قرضه دولت ها و شرکت های معتبر، از سود معین و تضمین شده برخوردار شوند.

وظیفه ی بورس اوراق بهادار

وظیفه اصلی بورس اوراق بهادار، فراهم آوردن بازاری شفاف و منصفانه برای دادوستد اوراق بهادار پذیرفته شده و همچنین سیستمی مناسب برای نظارت بر جریان دادوستد، عملیات بازار و فعالیت اعضای آن است. کشورهایی که دارای بازار سرمایه (بورس) تکامل یافته تری بوده اند، توانسته اند رشد اقتصادی زیادتری داشته باشند.

مزایای بورس اوراق بهادار

1) مزایای بورس اوراق بهادار از دیدگاه اقتصاد کلان

2) مزایای بورس اوراق بهادار از دیدگاه شرکت ها

3) مزایای بورس اوراق بهادار از دیدگاه سرمایه گذاران

1) مزایای بورس اوراق بهادار از دیدگاه اقتصاد کلان (7 مورد)

1. جمع آوری سرمایه های جزئی و پراکنده، و انباشت آن برای تجهیز منابع مالی شرکت ها.

2. بکارگیری پس اندازهای راکد در امر تولید و تأمین مالی دولت و مؤسسات.

3. کنترل حجم پول، نقدینگی و تورم از طریق انشار سهام و اوراق مشارکت.

4. بازاری برای رقابت کامل (تعداد زیاد خریدار و فروشنده، آزادی ورود و خروج از بازار، شفافیت اطلاعات و تخصیص مطلوب منابع)

5. رشد تولید ناخالص ملی، افزایش اشتغال و کمک به حفظ تعادل اقتصادی کشور.

6. فراهم نمودن توزیع عادلانه ثروت از طریق گسترش مالکیت عمومی و ایجاد احساس مشارکت عمومی.

7. افزایش درجه ی نقدشوندگی ثروت افراد.

2) مزایای بورس اوراق بهادار از دیدگاه شرکت ها (10 مورد)

1. سهولت در تأمین مالی از طریق انتشار سهام و سایر اوراق بهادار.

2. افزایش اعتبار داخلی و خارجی و تأمین مالی با به وثیقه گذاردن سهام شرکت در بازارهای مالی داخلی و خارجی.

3. تعیین ارزش بازار بر اساس قانون عرضه و تقاضا.

4. سهولت در تغییر ترکیب سهامداران و انتقال مالکیت.

5. بوجود آمدن دیدگاهی مطلوب در سرمایه گذاران با کاهش ریسک واحد اقتصادی و امکان تأمین مالی با هزینه ی کمتر.

6. برخورداری از مزایای خاص و اعتباری مانند افزایش سقف تسهیلات بانکی و انتشار اوراق مشارکت.

7. انتشار اوراق مشارکت بدون اخذ مجوز از بانک مرکزی و فقط با مجوز سازمان اوراق بهادار.

8. برخورداری از معافیت های مالیاتی.
9. تبیین چشم انداز فعالیت شرکت در آینده و ارزیابی عملکرد شرکت.
10. ارتقای سطح اعتماد عمومی و استفاده از مشارکت عمومی در توسعه ی شرکت.

3) مزایای بورس اوراق بهادار از دیدگاه سرمایه گذاران(9 مورد)

1. خرید سهام و اوراق بهادار برای کسب بازده مناسب و پوشش درمقابل تورم.
2. اطمینان از سرمایه گذاری بدلیل شفافیت اطلاعات.
3. قابلیت نقدشوندگی اوراق بهادار و سهولت نقل و انتقال سهام و استفاده از معافیت های مالیاتی.
4. مشارکت در فرآیند تصمیم گیری برای اداره شرکت ها.
5. ایجاد یک بازار دائمی و مستمر برای سرمایه گذاری بلندمدت و کوتاه مدت.
6. وجود طیف های متنوع از اوراق بهادار از نظر درجه بازدهی و خطر پذیری برای سرمایه گذار.
7. برقراری روش هایی رسمی برای خرید و فروش اوراق بهادار.
8. حمایت از سرمایه گذاران کوچک و احساس مشارکت در امور تولیدی و تجاری.
9. نظارت مضاعف بر فعالیت شرکت ها درچارچوب استانداردها و آئین نامه های بازار سرمایه.

تاریخچه ی بورس در جهان

واژه بورس از نام خانوادگی شخصی به نام "**واندر بورس**" اخذ شده که در قرن چهاردهم در بلژیک میزیسته و صرافان شهر در مقابل خانه او گرد هم میآمدند و به دادوستد کالا، پول و اوراق بهادار می پرداختند. اولین بورس معتبر دنیا، در سال 1611 در شهر آمستردام تشکیل شد و کمپانی معروف هند شرقی سهام خود را در آن بورس عرضه کرد. در لندن معامله گران جهت انجام معامله در قهوه خانه ای گ رد هم می آمدند .برای نظم بخشیدن به بازار، قهوه خانه ی نیوجاناتان در سال 1698 به بورس اوراق بهادار تبدیل شد. بورس نیویورک در سال 1792 تأسیس شده و با وجود رقبای دیگر، از نظر حجم معاملات و اهمیت، در مقام اول قرار دارد.

سابقه ی بورس در ایران

فکر اصلی ایجاد بورس اوراق بهادار در ایران در سال 1315 بوده است. در این سال، یک کارشناس هلندی و یک کارشناس بلژیکی به منظور بررسی و اقدام در مورد تهیه و تنظیم مقررات قانونی ناظر بر فعالیت بورس اوراق بهادار، به ایران آمدند .اما مطالعات آنان با آغاز جنگ جهانی دوم متوقف گردید.

در نهایت بورس اوراق بهادار تهران در **بهمن ماه 1346** بر پایه ی قانون مصوب اردیبهشت ماه 1345 تأسیس شد.

دوران فعالیت بورس اوراق بهادار تهران

نیم قرن عمر بورس اوراق بهادار تهران را می توان به چهار دوره تقسیم بندی نمود:
دوره دوم: **رکود** (1346-1358) - دوره نخست: **شکل گیری** (1357- 1346)
دوره چهارم: **بازنگری** (از 1384 تاکنون) - دوره سوم: **خیزش دوباره** (1383-1368)

دوره نخست: شکل گیری (1346- 1357)

بورس اوراق بهادار از پانزدهم بهمن 1346 فعالیت خود را با انجام چند معامله بر روی سهام بانک توسعه ی صنعتی و معدنی آغاز کرد.

طی 11 سال فعالیت بورس تا پیش از انقلاب اسلامی در ایران، تعداد شرکت ها و بانک ها و شرکت های بیمه ی پذیرفته شده از شش بنگاه اقتصادی در سال 1346 به 105 بنگاه در سال 1357 افزایش یافت. سال 1346 به 105 بنگاه در سال 1357 افزایش یافت.

دوره دوم: رکود (1346-1358)

در سال های پس از انقلاب اسلامی و تا پیش از نخستین برنامه ی پنج ساله ی توسعه ی اقتصادی، دگرگونی هایی در اقتصاد ملی پدید آمد که بورس اوراق بهادار تهران را نیز در بر گرفت. نخستین رویداد، تصویب لایحه ی قانون اداره ی امور بانک ها توسط شورای انقلاب بود که به موجب آن بانک ها ادغام و ملی شدند.

چندی بعد شرکت های بیمه نیز در یکدیگر ادغام شده و به مالکیت دولتی درآمدند. تصویب قانون حفاظت و توسعه ی صنایع ایران نیز باعث شد تعداد زیادی از بنگاه های اقتصادی پذیرفته شده در بورس از آن خارج شوند.

تعداد 105 شرکت در سال 1357 به 56 شرکت در سال 1367

میانگین نسبت حجم معاملات سه ام به کمترین میزان در دوران فعالیت بورس رسید که از مهمترین دلایل آن شرایط جنگی و روشن نبودن خطوط کلی اقتصاد کشور بود.

دوره سوم: خیزش دوباره (1383-1368)

با پایان یافتن جنگ، در چارچوب برنامه ی پنج ساله ی اول توسعه ی اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، تجدید

فعالیت بورس اوراق بهادار تهران به عنوان زمینه ای برای اجرای سیاست های خصوصی سازی مورد توجه قرار گرفت.

بورس اوراق بهادار با انتقال بخشی از تصدی های دولتی به بخش خصوصی، جذب نقدینگی و گردآوری منابع پس اندازی پراکنده و

هدایت آن به سوی مصارف سرم ایه گذاری، در انگیزش بخش خصوصی برای مشارکت فعالانه در فعالیت های اقتصادی، نقش مهم و اساسی داشته است.

گرایش سیاست گذاری های کلان اقتصادی به استفاده از سازوکار بورس، افزایش چشمگیر شمار شرکت های پذیرفته شده و افزایش حجم فعالیت بورس تهران را در بر داشت. تعداد بنگاه های اقتصادی پذیرفته شده در بورس تهران از 56 شرکت به 422 شرکت افزایش یافت (از سال 1369 محاسبه شاخص بهای سهام در بورس اوراق بهادار تهران آغاز شد که مقدار آن از 472 واحد در سال 1370 به میزان 12,113 واحد در سال 1383 رسید

دوره چهارم: بازنگری از سال 1384 تاکنون

با روی کار آمدن دولت نهم ترکیب مدیران بورس نیز دستخوش تغییر شد. تصویب قانون جدید بازار سرمایه و تبدیل سازمان بورس اوراق بهادار به شرکت سهامی بورس اوراق بهادار نیز از نقاط عطف این دوره است. در این دوره بدلیل تغییر ترکیب دولت، مسئله ی انرژی هسته ای، صعود قیمت فلزات و مواد اولیه در جهان و بلا تکلیفی قوانینی همچون تغییر نرخ سود بانکی، تعرفه های واردات و ... باعث شد تا سرمایه های سرگردان فعلاً هوای بورس را نکنند و منتظر یک فرصت مناسب بمانند.

ارکان بازار اوراق بهادار در قانون جدید) سال 1384

- 1) شورای عالی بورس و اوراق بهادار
- 2) سازمان بورس و اوراق بهادار(سبا)
- 3-1) بورس کالا 3-2) بورس اوراق بهادار تهران 3-3) فرابورس

1-شورای عالی بورس و اوراق بهادار

این شورا بالاترین رکن تصمیم گیری بازار اوراق بهادار است. از مهمترین وظایف آن:

- الف -تصویب سیاست کلان و خط مشی بازار در قالب سیاست های کلی نظام و قوانین و مقررات مربوط
- ب -اتخاذ تدابیر لازم برای ساماندهی و توسعه بازار اوراق بهادار
- ج -اعمال نظارت عالی بر اجرای قانون بازار اوراق بهادار

اعضای شورای عالی بورس اوراق بهادار

- 1)وزیر امور اقتصادی و دارایی(ریاست شورا)
- 2) وزیر بازرگانی
- 3)رییس کل بانک مرکزی
- 4)رؤسای اتاق بازرگانی و صنایع و معادن و اتاق تعاون

5) رییس سازمان بورس و اوراق بهادار (دبیر شورا و سخنگوی سازمان)

6) دادستان کل کشور یا معاون وی

7) یک نفر نماینده از طرف کانون ها

8) سه نفر خبره ی مالی منحصراً از بخش خصوصی

9) یک نفر خبره برای هر بورس کالایی منحصراً از بخش خصوصی

2) سازمان بورس و اوراق بهادار (سبا)

بر اساس قانون بازار اوراق بهادار، نهاد جدیدی تحت عنوان سازمان بورس و اوراق بهادار ایجاد شد

(زیر نظر شورای عالی بورس)

وظایف آن 1. نظارت بر اجرای قوانین و مقررات 2. تنظیم و تدوین مقررات

سبا، موسسه ی عمومی غیردولتی است که دارای شخصیت حقوقی و مالی مستقل بوده و توسط هیئت مدیره ی پنج نفره اداره می شود.

اعضای هیئت مدیره از میان افراد رشته مالی از کارشناسان بخش غیردولتی به پیشنهاد رییس شورا و با تصویب شورا انتخاب می شوند.

1-3) بورس کالا

بورس کالا ، نهادی سازمان یافته جهت دادوستد قانونمند و توسعه ی بازار سرمایه و بخش های مختلف اقتصادی است که از ابتدای مهرماه 1386 فعالیت خود را آغاز کرده است.

این بورس از ادغام بورس محصولات کشاورزی، بورس فلزات و بورس محصولات پتروشیمی تشکیل گردید. مهمترین اهداف تأسیس آن ایجاد بازاری منسجم، قانونمند و شفاف جهت کشف قیمت ها و انجام معاملات به صورت عادلانه و کاهش هزینه های مبادلاتی از طریق حذف واسطه گری ها می باشد.

زمینه های فعالیت بورس کالای ایران

1) فلزات و مواد معدنی

2) محصولات شیمیایی و پتروشیمی

3) محصولات کشاورزی

2-3) بورس اوراق بهادار تهران

بورس اوراق بهادار تهران نیز از سازمان عمومی غیرانتفاعی به شرکت سهامی عام انتفاعی تبدیل شد و عملیات اجرایی را بر عهده

گرفت .وظایف آن:

تشکیل، سازماندهی و اداره هی بورس اوراق بهادار

پذیرش اوراق بهادار

وضع و اجرای ضوابط حرفه ای و انضباطی برای اعضا

تعیین وظایف و مسئولیت های اعضاء و نظارت بر فعالیت آنها
نظارت بر حسن انجام معاملات اوراق بهادار پذیرفته شده
تهیه، جمع آوری، پردازش و انتشار اطلاعات
نظارت بر فعالیت ناشران اوراق بهادار پذیرفته شده

نحوه ی اداره ی بورس اوراق بهادار تهران

اداره ی بورس تهران بر عهده ی هیئت مدیره است که از هفت عضو تشکیل می شود. اعضای هیئت مدیره،
منتخب مجمع عمومی بوده و
برای دو سال انتخاب می شوند.

اداره امور اجرایی به عهده ی مدیرعامل شرکت است که توسط هیئت مدیره انتخاب می شود.
در حال حاضر تعداد شرکت های پذیرفته شده در تابلوهای بورس بیش از **321 شرکت** در **35** صنعت و
ارزش بازار بورس اوراق بهادار
تهران نزدیک به **3,255,612** میلیارد ریال است.

تالارهای استانی

علاوه بر تالار حافظ) تالار اصلی معاملات واقع در تقاطع حافظ و جمهوری (تالارهای دیگری توسط بورس یا
شرکت های کارگزاری
در شهرهای دیگر دایر شده اند که سهامداران می توانند با مراجعه به آن از تسهیلات مستقر در این تالارها از
جمله سیستم های نمایش گر
قیمت و سفارش ها، بروشورهای اطلاع رسانی و دوره های آموزشی پیش بینی شده استفاده کنند.

مثال) تالار اصفهان

مدیریت: آقای محسن شیرازی
نشانی: اصفهان، چهارباغ بالا، چهار راه نظر، روبروی دادگاه انقلاب
- 0311 تلفن 6672202 :
- 0311 نمابر 6673250 :
تعداد کارگزار 31 :

3-3 فرابورس

بر اساس قانون بازار اوراق بهادار مصوب آذر 1384 فعالیت های بازارهای خارج از بورس منوط به ثبت نزد
سازمان بورس و اوراق بهادار
است.

در آبان 1387 اولین شرکت برای این منظور به نام شرکت فرابورس ایران به ثبت رسید.

با تاسیس این بازار به دلیل ورود و خروج آسان سهام شرکت ها و سایر اوراق بهادار یک بازار رسمی دیگر برای سایر شرکت ها بوجود آمد.

تمامی شرکت های سهامی عام به راحتی می توانند عضو فرابورس ایران شوند. بورس اوراق بهادار تهران از سهامداران اصلی فرابورس ایران می باشد (% 20 از سهام فرابورس در اختیار شرکت بورس اوراق بهادار تهران است).

طبقه بندی شرکت ها در بورس اوراق بهادار

براساس ماده ی 4 دستورالعمل پذیرش شرکت ها در بورس اوراق بهادار تهران مصوب (86/10/1) بورس اوراق بهادار تهران دارای دو بازار اول و دوم می باشد و بازار اول از دو تابلوی اصلی و فرعی تشکیل شده است.

شرکتهای سهامی عام در صورت دارا بودن شرایط عمومی پذیرش سهام عادی، در یکی از تابلوهای اصلی یا فرعی بازار اول یا در تابلو بازار دوم پذیرفته می شوند. شرکت بورس موظف است شرکت های پذیرفته شده را تا پایان اردیبهشت هر سال در این بازارها و تابلوها طبقه بندی مجدد کند.

برخی شرایط عمومی جهت پذیرش در بورس

- شرکت نزد سازمان بورس اوراق بهادار ثبت شده باشد - . تمامی سهام شرکت عادی باشد.
- سهام شرکت با نام و دارای حق رأی باشد - . تمامی بهای اسمی سهام پرداخت شده باشد.

برخی شرایط عمومی جهت پذیرش در بورس (ادامه)

برخی شرایط پذیرش	تابلو اصلی بازار اول	تابلو فرعی بازار اول	تابلو بازار دوم
حداقل مبلغ سرمایه ی شرکت حداقل 200 میلیارد ریال	حداقل 100 میلیارد ریال	حداقل 30 میلیارد ریال	
درصد سهام شناور	حداقل 20 درصد	حداقل 15 درصد	حداقل 10 درصد
تعداد سهامداران	حداقل 1,000 نفر	حداقل 750 نفر	حداقل 250 نفر
سابقه ی فعالیت در صنعت مربوطه	حداقل سه سال	حداقل دو سال	-
نسبت حقوق صاحبان سهام به دارایی ها	حداقل 30 درصد	حداقل 20 درصد	حداقل 15 درصد

تعریف شاخص و ماهیت آن

شاخص ها شرایط عمومی قیمت یا بازدهی در میان تمام یا گروهی از شرکت های پذیرفته شده در بورس را آشکار می سازد.

به عبارت دیگر نماگری است که تغییرات قیمت یا بازده یک یا مجموعه ای از اوراق بهادار را طی دوره ی زمانی مشخص نشان می دهد.

شاخص بورس بعنوان یکی از مهمترین نمادهای اقتصادی کشور به شمار می رود.
برای محاسبه ی شاخص یک سال را به عنوان سال پای ه فرض می کنند که در بورس تهران سال 1369 به عنوان مبنا در نظر گرفته شده است.

شاخص های اصلی بورس

دو نمونه از شاخص های اصلی بورس اوراق بهادار تهران
قیمت کل شاخص (TEPIX)

TEPIX=Tehran Price Index

نقدی بازده و قیمت شاخص (TEDPIX)

TEDPIX=Tehran Dividend Price Index

1) شاخص کل قیمت (تپیکس)

شاخص کل قیمت که با نام (TEPIX) شناخته می شود، سطح عمومی قیمت کل شرکت های پذیرفته شده در بورس را نشان می دهد

محاسبه ی شاخص کل قیمت برای شش گروه

1) شاخص قیمت کل بازار

2) شاخص قیمت آزاد شناور

3) شاخص قیمت بازار اول

4) شاخص قیمت بازار دوم

5) شاخص قیمت صنعت

6) شاخص قیمت 50 شرکت برتر

2) شاخص قیمت و بازده نقدی

این شاخص با نماد TEDPIX از فروردین 1377 در بورس تهران محاسبه و منتشر شده است .
تغییرات این شاخص نشانگر بازده کل بورس است و از تغییرات قیمت و بازده نقدی پرداختی، متأثر می شود.
شاخص کل قیمت فقط بازده حاصل از تغییرات قیمت را نشان می دهد در حالی که شاخص بازده ، در زمان پرداخت سود نقدی هم تعدیل می شود.

انواع گروه شاخص ها

شاخص ها با توجه به متغیرهای مورد بررسی تفکیک پذیرند:

شاخص کل، تمامی شرکت های بورس را دربر م یگیرد و نشان دهنده ی بازدهی بازار است.

شاخص مالی، نشانگر بازدهی شرکت های سرمایه گذاری و گروه خدمات مالی است که خود فرایند تولیدی ندارند.

شاخص صنعت، کمیتی است مبنی بر بازدهی شرکت های تولیدی و از تفاضل شاخص کل و شاخص مالی بدست می آید.

کاربرد شاخص ها

شاخص شرایط عمومی شرکت های مورد بررسی را نشان می دهد و معیاری برای سنجش وضعیت کلی بازار اوراق بهادار است.

برای مثال، شاخص کل قیمت، نشان می دهد که سطح عمومی قیمت شرکت های بورس در چه وضعیتی قرار دارد.

شاخص ها سطح قیمت را در مقایسه با تاریخ مشخصی که تاریخ مبداء نام دارد نشان می دهند(تاریخ مبدأ 1369)

تفسیر شاخص ها

در تفسیر شاخص، **تغییرات**، اهمیت بیشتری از میزان مطلق آن دارند.

اگر میزان مطلق شاخص کل قیمت 12,000 اعلام شود، این عدد به تنهایی قابل تفسیر نخواهد بود ، اما اگر مشخص شود که مقدار شاخص در ماه گذشته 10,000 بوده، محقق درمی یابد که سطح عمومی قیمت سهام شرکت ها % 20 افزایش یافته است.

سطح عمومی برای قیمت ها یا بازدهی را نشان م ی دهد و کاهش یا افزایش آن لزوماً بیانگر صعود یا نزول تمامی شرکت ها نیست.

بخش دوم

سرمایه گذاری در اوراق بهادار

مقدمه

"گاوها" و "خرس ها" دو دسته بزرگ سهامداران بورس را تشکیل می دهند.

گاوها معتقدند قیمت سهام با رشد مواجه خواهد شد(مثبت گرا)

خرس ها اعتقاد دارند که ممکن است قیمت سهام با افت مواجه شود(منفی گرا)

انتخاب چنین حیواناتی برای تمثيل ناشی از قدرت این دو حیوان است و در هنگام نبرد معلوم

نیست کدام یک برنده می شود.

مقدمه (ادامه)

قاعده ی گاوها و خرس ها به یک نماد کلاسیک در تمامی بورس های دنیا تبدیل شده است. در بورس نیویورک در " وال استریت " قبل از درب ورودی، مجسمه ی برنزی گاوی بزرگ در مقابل خرسی تنومند قرار گرفته است.

تجربه ی بورس تهران حاکی از بیشتر بودن گاوها(ریسک پذیر)نسبت به خرس ها(ریسک گریز) است.

اثبات این نکته به راحتی امکان پذیر نیست، چرا که اگر از یک سهامدار بپرسید شما " گاو " هستید یا " خرس " ؟ به طور قطع با مشت جواب شما را خواهد داد.

تعریف سرمایه گذاری

سرمایه گذاری به تعویق انداختن مصرف فعلی برای دستیابی به مصرف بیشتر در آینده است. هنگامی که کارکنان تمام دستمزد خود را در زمان حاضر دریافت نمی کنند، و بخشی از آن را در صندوق بازنشستگی نگه داری می کنند، در واقع مصرف خود را به تعویق می اندازند. همچنین هنگامی که افراد سهام یا دارایی مالی دیگری می خرند، در حال به تعویق انداختن مصرف هستند، یعنی سرمایه گذاری می کنند.

سرمایه گذاری در دارایی های مالی

مزیت خرید دارایی های مالی به عنوان سرمایه گذاری نسبت به خرید دارایی های واقعی از دیدگاه اقتصادی:

اولاً) دارایی واقعی کالای مصرفی است نه وسیله ی پس انداز و سرمایه گذاری. ثانیاً) خرید دارایی های واقعی و بلااستفاده نگه داشتن آنها به امید گرانتر شدن در آینده ، به معنای بلااستفاده نگه داشتن منابع کشور است و ارزش افزوده ای ایجاد نمی کند. در کشورهای پیشرفته مانند آمریکا، آلمان، انگلیس و ... بیش از 70% از اقشار جامعه، جزء سهامداران بورس اوراق بهادار هستند.

انواع اوراق بهادار قابل معامله

- 1) سهام عادی
- 2) گواهی حق تقدم خرید سهام
- 3) اوراق مشارکت
- 4) گواهی صندوق سرمایه گذاری مشترک

1) سهام عادی

اوراق بهاداری است که نشانگر مالکیت دارنده ی آن در یک شرکت سهامی است.
به دو دسته ی سهام بانام و سهام بی نام تقسیم می شود.
از مهمترین ویژگی های سهام عادی:

-عدم وجود سررسید

-مالکیت نهایی شرکت

-مسئولیت محدود به مقدار سرمایه

-داشتن حق رأی در انتخاب هیات مدیره

2) گواهی حق تقدم خرید سهام

این گواهی هنگام افزایش سرمایه ی شرکت برای سهامداران موجود منتشر می شود و همانند سهام، در بورس قابل معامله است. هدف از اعطای حق تقدم، حفظ درصد مالکیت سهامداران می باشد. همچنین حفظ حقوق آنان در مقابل کاهش بهای سهام در نتیجه ی انتشار سهام جدید است.

3) اوراق مشارکت

پس از پیروزی انقلاب انتشار اوراق قرضه متوقف و از سال 1376 انتشار اوراق مشارکت جایگزین آن گردید. به این اوراق سود ثابتی به طور علی الحساب تعلق می گیرد که در مقطعی از سال پرداخت می شود.

سررسید اوراق مشارکت مشخص و بازپرداخت اصل اوراق در سررسید و سود علی الحساب آن در مقاطع معین توسط ناشر، تض مین شده است.

4) گواهی صندوق سرمایه گذاری مشترک

نهادی است که منابع مالی را از مردم جمع آوری و در سبد متنوعی از اوراق بهادار سرمایه گذاری می کند.

سازمان بورس اوراق بهادار به منظور گسترش سرمایه گذاری، اقدام به ارائه ی مجوز تشکیل صندوق سرمایه گذاری مشترک به شرکت های کارگزاری که دارای مجوز ارائه ی خدمات مشاوره و سبدگردانی هستند، کرده است.

از مهمترین مزایای سرمایه گذاری در این صندوق ها، مدیریت حرفه ای، تنوع بخشی و نقدشوندگی آن است. خرید گواهی سرمایه گذاری این صندوق ها برای افرادی که با سازوکار بازار آشنایی ندارند، مناسب است.

اهداف سرمایه گذاری

هر فردی که در بازارهای مالی سرمایه گذاری می کند دارای هدف مشخصی است، او برای بدست آوردن سود و کسب منافع بیشتر در این بازار گام می نهد.

در حقیقت شخص سرمایه گذار به امید بدست آوردن ارزشی بیشتر در زمان آینده، از ارزش های کنونی چشم پوشی می نماید.

پنج مرحله تصمیم گیری در فرآیند سرمایه گذاری

1) تدوین خط مشی سرمایه گذاری (2) تحلیل اوراق بهادار (3) تشکیل پرتفوی

(4) بازبینی پرتفوی (5) ارزیابی عملکرد پرتفوی

1) تدوین خط مشی سرمایه گذاری

شامل تعیین هدف های سرمایه گذاری و مبلغ سرمای هگذاری است.

چون در استراتژی سرمایه گذاری ، ارتباط مثبتی بین ریسک و بازده وجود دارد ، سرمایه گذار

نمی تواند قاطعانه ادعا کند که در سرمایه گذاری بازده زیادی بدست می آید.

هدف سرمایه گذار در جهت حداکثر نمودن بازده با توجه به ریسک می باشد.

هدف های سرمایه گذاری ب اید بر حسب ریسک و بازده بیان شود . این مرحله در فرآیند

سرمایه گذاری شامل دارایی های مختلف مالی است که باید در سبد سرمایه گذاری قرار گیرد.

2) تحلیل اوراق بهادار

تحلیل اوراق بهادار شامل ارزیابی گروهی از اوراق بهادار در بین مجموعه وسیعی از دارایی های

مالی می باشد.

یکی از دلایل ارزیابی اوراق بهادار، شناسایی اوراقی است که به نظر می رسد قیمت بازار و قیمت

ذاتی آن با هم تفاوت دارد.

3) تشکیل پرتفوی(سبد سرمایه گذاری)

ضرب المثل :انسان عاقل تمام تخم مرغ هایش را در یک سبد نگهداری نمی کند.

شناسایی دارایی های خاص برای سرمایه گذاری و تعیین مبلغ سرمایه گذاری برای هر یک از

دارایی های شناسایی شده.

این مرحله شامل :انتخاب، زمان بندی و تنوع بخشی است که باید مورد توجه سرمایه گذار قرار

گیرد.

انتخاب، حاکی از تحلیل موشکافانه ی اوراق بهادار و تمرکز بر پیش بینی تغییرات قیمت آن ها در

کوتاه مدت می باشد.

زمان بندی، شامل پیش بینی تغییرات قیمت سهام نسبت به اوراق بهادار با درآمد ثابت(اوراق

مشارکت) می باشد.

تنوع بخشی، (ایجاد پرتفوی اوراق بهادار) با هدف کاهش ریسک است.

4) بازبینی پرتفوی

تکرار دوره ای سه مرحله ی قبلی. با گذشت زمان سرمایه گذار ممکن است اهداف سرمایه گذاری خود را تغییر دهد و پرتفوی فعلی بهیچگی خود را از دست بدهد.

در برخی موارد سرمایه گذار بایستی با فروش برخی اوراق بهادار و خرید اوراق بهادار دیگر، پرتفوی جدیدی ایجاد کند. چنین تصمیماتی به هزینه ی معاملات مربوط به خرید و فروش و چشم انداز بهبود در عملکرد پرتفوی بستگی دارد.

انگیزه ی دیگر برای تغییر پرتفوی این خواهد بود که اگر قیمت های اوراق بهادار تغییر یابد، بعضی از اوراق بهادار که قبلاً جذاب نبوده اند، اکنون ممکن است جذاب باشند و بعضی دیگر که قبلاً جذاب بوده اند اکنون دیگر اینگونه نباشند.

5) ارزیابی عملکرد پرتفوی

مرحله ی پنجم در فرآیند سرمایه گذاری، ارزیابی عملکرد پرتفوی (محاسبه ی ادواری بازده و ریسک سرمایه گذاری) است.

رویکرد زمانی سرمایه گذاری

سرمایه گذاری در بورس اوراق بهادار از نظر مدت زمان سرمایه گذاری به سه شکل صورت می گیرد:

1) کوتاه مدت (چند روز تا چند هفته)

2) میان مدت (سه تا شش ماه)

3) بلندمدت (بیش از شش ماه)

1) سرمایه گذاری کوتاه مدت

در روش ارزیابی سهام به شکل **کوتاه مدت**، عمده تمرکز خریداران، به اخبار موجود در بازار است و خرید و فروش سهام نیز بر همین پایه انجام می گیرد.

در این روش، بیش تر، افراد حرفه ای بازار فعالیت دارند و معمولاً در طول این مدت کوتاه، نیاز به تحلیل شرایط صنعت وجود ندارد.

به افراد تازه وارد توصیه می شود که از این روش استفاده نکنند و خرید و فروش خود را بر اساس دیدگاه بلندمدت انجام دهند.

2) سرمایه گذاری میان مدت

در روش **میان مدت** خریداران و فروشندگان سهام ، تمرکز خود را بر تحلیل روند قیمتی سهام و تا حدودی بر اساس اخبار منتشره از سوی شرکت ها گذاشته اند.

3) سرمایه گذاری بلندمدت

در روش **بلندمدت** تصمیم گیری برای خرید و فروش سهام بر پایه ی تجزیه و تحلیل کامل صنایع و شرکت ها می باشد.

تصمیم گیرندگان ابتدا وضعیت صنایع مختلف را در کشور و حتی در جهان بررسی نموده و با توجه به تحولات احتمالی آینده آن صنعت، تصمیم بگیرند که به آن صنعت وارد و یا از آن خارج شوند.

در مرحله بعدی در یک صنعت خاص، شرکت های مورد نظر را ارزیابی نموده و با استفاده از اطلاعات موجود شرکت و سایر شرکت ها، در آن صنعت، اقدام به خرید سهام و یا فروش آن می کنند. سرمایه گذاری بلندمدت نیاز به تجزیه و تحلیل بیشتری دارد.

روش های سرمایه گذاری

سرمایه گذاری در بورس به دو روش انجام می پذیرد:

1) سرمایه گذاری مستقیم

2) سرمایه گذاری غیرمستقیم

3) سرمایه گذاری مستقیم

در سرمایه گذاری مستقیم فرد سرمایه گذار می تواند مستقیماً وارد بورس شود و اوراق بهادار موردنظر خود را خریداری کند.

فرد باید تخصص و وقت کافی برای بررسی وضعیت بازار و سهامی که می خواهد بخرد، داشته باشد.

2) سرمایه گذاری غیرمستقیم

سرمایه گذاران از طریق واسطه، در بازار سرمایه حضور می یابند و خود به طور مستقیم به خرید سهام نمی پردازند.

معروف ترین واسطه ها عبارتند از : صندوق های سرمایه گذاری مشترک، اداره کنندگان طرح های بازنشستگی ، شرکت های سرمایه گذاری و مشابه آنها.

این نهادهای مالی با تشکیل سبد سهام و سایر اوراق بهادار ، ریسک را برای سرمایه گذاران کاهش می دهند و البته در قبال ارائه ی این خدمات دستمزدی هم می گیرند.

این روش سرمایه گذاری برای کسانی که از دانش و اطلاعات کافی در حوزه ی مالی و سرمایه گذاری برخوردار نیستند و یا فرصت کافی برای جمع آوری و تجزیه و تحلیل اطلاعات شرکت ها ندارند، توصیه می شود.

اصول سرمایه گذاری در بورس

بازار اوراق بهادار مانند هر بازار دیگری دارای اصول و شرایط ویژه ای است که با در نظر گرفتن و عمل به این اصول پایه ای، می توان به سرمایه گذاری با پذیرش کمترین ریسک اقدام نمود.

1) سرمایه ی مازاد (2) سبد سهام

3) دیدگاه بلندمدت (4) عدم قطعیت

5) تحلیل

1) سرمایه ی مازاد

به سرمایه گذاران توصیه می شود در عین برخورداری از ملزومات اولیه ی زندگی (مسکن، خودرو، لوازم خانگی و...) فقط مازاد سرمایه ی خود را به این بازار تزریق کنند. اولین و مهمترین اصلی است که همواره مورد تأکید و توصیه ی فعالان با سابقه ی بازار می باشد. از آنجایی که این بازار به دلیل افت و خیزهای متوالی وضعیت یکسانی ندارد، چنین سرمایه گذاری می توانند با خیال راحت، بحرانهای مقطعی بورس را تحمل نمایند. از مقروض شدن به دیگران به منظور سرمایه گذاری در بورس اجتناب کنید تا ابتکار عمل از دستتان نرود.

2) سبد سهام

پرهیز از خرید سهام تک شرکت و تشکیل سبد سهام برای حضور در بازار بورس، دومین اصل مهم در سرمایه گذاری است.

از آنجا که افت و خیز قیمت سهام شرکت ها دارای روند متفاوتی هستند، بهتر است سرمایه در چند شرکت از صنایع مختلف تزریق شود تا ریسک سرمایه گذاری کاهش یابد.

در صورت وجود سرمایه ی اندک، در شرکت های واسطه گری مالی (دارای سبد سهام متنوع) سرمایه گذاری شود، زیرا این چنین شرکت هایی ریسک پایین تری نسبت به سایر شرکت ها دارند.

3) دیدگاه بلندمدت

سومین اصل بورس اوراق بهادار، سرمایه گذاری با دید بلندمدت است.

تجربه و گذشته ی شاخص های مختلف بورس اوراق بهادار نیز نشان داده در هیچ دوره ی سه ساله ای سهامداران دچار ضرر و کاهش ارزش سرمایه نشده اند.

هرچه دید سرمایه گذاران بلندمدت تر باشد به همان نسبت نیز ضریب ریسک به حداقل می رسد.

4) عدم قطعیت

در برخی موارد دیده شده که افراد تنها به صرف بازدهی گذشته ی یک شرکت و یا شاخص های بورس اوراق بهادار به این بازار روی آورده اند و با ذهنیت تداوم روند گذشته، انتظار کسب سود داشته اند.

بورس اوراق بهادار به **”تالار شیشه ای“** معروف است و با هر تلنگری فرو ریخته و ترک برم یدارد. همواره باید در نظر داشت که وضعیت (مثبت و منفی) یک دوره ی بورس اوراق بهادار را نمی توان به زمان های آینده تعمیم داد.

در این بازار، اصل **”یگانه عنصر ثابت جهان تغییر است“** مصداق کاملی دارد.

5) تحلیل

برای به دست آوردن بازده مناسب در بورس علاوه بر نکات فوق باید با استفاده از تحلیل های عملی متداول، شرایط را برای دستیابی به بیشترین بازده در کمترین زمان ممکن مهیا نمود. برای این که بدانیم چه سهمی را در چه زمانی باید خرید یا فروخت، باید تحلیل درستی از بازار، صنعت و شرکت داشته باشیم.

استفاده از روش های غیرعلمی مانند پیروی از شایعات، دنباله روی از دیگران، تکیه بر حدس و گمان و ... باعث ایجاد زیان می گردد.

به دلیل اهمیت این اصل در ادامه بیشتر به آن می پردازیم.

روش های تحلیل در بورس اوراق بهادار

1) تکنیکال یا فنی تحلیل (Technical analysis)

2) فاندامنتال یا بنیادی تحلیل (Fundamental analysis)

1) تحلیل فنی

تحلیل فنی عبارتست از بررسی تغییرات قیمت های گذشته به منظور پیش بینی تغییرات آتی قیمت ها.

به تحلیل گرانی که از این روش برای بررسی سهام استفاده می نمایند تکنیکالیست (چارتیست) می گویند و استفاده از **نمودار قیمت**، پایه و اساس کار آنهاست.

در برخی موارد، چارتیست ها اصلاً نمی دانند شرکتی که سهام آنرا خریداری می نمایند، چه محصولی تولید می کند.

هنر تحلیلگر فنی تعیین روند تغییرات قیمت ها و نگهداری سرمایه گذاری تا زمانی است که روند فعلی معکوس نشده است.

تکنیک های مورد استفاده تحلیل گران فنی

تحلیل گران فنی از تکنیک های مختلف از جمله استفاده از اطلاعات ی همچون عرضه و تقاضا ، حجم معاملات ، تعداد خریداران و قیمت های تاریخی برای پیش بینی وقایع آینده استفاده می کنند . اصلی ترین این تکنیک ها عبارتند از:

1) تحلیل نمودار (2 نظریه ی داو (3 میانگین متحرک (4 قدرت نسبی

5) دیدگاه معکوس (6 حجم معاملات (7 شاخص آر اس آی (8 حمایت و مقاومت

1) تحلیل نمودار

نمودار قیمت (چارت) اولین چیزی است که برای تحلیل تکنیکال به آن نیاز است.

در نمودارها، محور افقی محور زمان و محور عمودی محور قیمت است.

نمودارها معمولاً در سه نوع **خطی**، **میله ای** و **شمعی** ترسیم می شوند.

1-1) نمودار خطی

ساده ترین نوع نمودار است و از اتصال یک سری نقاط پدید می آید و هر نقطه، یک قیمت در آن

زمان خاص است (قیمت بسته شدن یا آخرین قیمتِ نماد)

1-2) نمودار میله ای

هر میله نشان دهنده ی قیمت باز شدن، قیمت بسته شدن، بالاترین قیمت و پایین ترین قیمت

بوده و معرف یک جزء زمان در نمودار است

1-3) نمودار شمعی

بهترین نوع نمودار از لحاظ وضوح و گویا بودن است که اولین بار توسط ژاپنی ها ابداع شد (برای

نمایش قیمت برنج)

چهار جزء قیمت باز شدن، قیمت بسته شدن، بالاترین قیمت و پایین ترین قیمت به شکل یک

شمع نمایش داده می شود.

2) نظریه ی داو

نظریه ی داو یکی از قدیمی ترین و بهترین نظریه ها می باشد.

به نظر داو نوسان های قیمت بازار را می توان به سه قسمت تقسیم کرد:

الف) **نوسان های روزانه**: تصادفی و بدون مفهوم هستند (اهمیت چندانی ندارند)

ب) **نوسان های میان مدت**: قیمت ها به مدت چند ماه بالا می روند . این نوسانات عمدتاً به منظور

تصحیح قیمت بازار صورت می گیرند.

ج) **نوسان های بلندمدت:** در نوسان صعودی، قیمت ها برای چند سال در مجموع روند صعودی دارند و در نوسان نزولی بلعکس.

3) میانگین متحرک

یکی از قدیمی ترین و محبوب ترین ابزارهای تحلیل فنی محسوب می شود.

میانگین متحرک، میانگین قیمت یک سهم در یک زمان مشخص است.

با جمع کردن قیمت روزانه سهم در طول n روز و تقسیم این مجموع بر عدد n بدست می آید روندهای کوتاه مدت 25 روزه و روندهای بلند مدت 200 روزه تشخیص داده می شود.

3) میانگین متحرک (ادامه)

اگر قیمت سهم بالای میانگین متحرک باشد، به این معنی است که انتظارات فعلی سهامداران بالاتر از متوسط انتظارات سهامداران در n روز گذشته می باشد.

در این حالت سهامداران سرسخت بوده و دست از سهام برنمی دارند و علاقه به بالا رفتن قیمت سهم دارند.

خلاف حالت فوق یعنی افت توقعات سهامداران از سهم و تا حدی ناامیدی سهامداران از آن سهم.

وقتی قیمت سهم بالای میانگین متحرک می رود معمولاً سرمایه گذاران سهم را می خرند و وقتی قیمت به پایین میانگین متحرک رسید آن سهم را می فروشند.

3) میانگین متحرک (ادامه)

مزیت این روش: معمولاً در جهت درست بازار قرار داریم.

قیمت ها نمی تواند رشد زیادی داشته باشد بدون اینکه نمودار قیمت، میانگین متحرک را قطع کند. **عیب این روش:** معمولاً سهام را دیر می خریم و دیر هم می فروشیم.

اگر روند برای یک مدت معنی دار ادامه پیدا نکند (حداقل دو برابر دوره ی زمانی میانگین متحرک) ما ضرر خواهیم کرد.

پشیمانی سهامداران

بر اساس روش میانگین متحرک می توان زمان پشیمانی بازار را تشخیص داد.

یکنواخت کردن داده های بی قاعده بر اساس روش میانگین متحرک م ی توان داده های بی قاعده را یکنواخت نمود.

4) قدرت نسبی

برخی از اوراق بهادار در بازارهای صعودی افزایش بیشتر و در بازارهای نزولی کاهش کمتری نسبت به بازار دارند.

با سرمایه گذاری در این اوراق می توان بازده بیشتری از معدل بازار بدست آورد.
5) دیدگاه معکوس

ایده ی اصلی این دیدگاه این است که **اکثر سهامدارن بازار اشتباه می کنند.**
معاملات خرد بنا به فرض توسط سرمایه گذاران غیرحرفه ای صورت می گیرد که معمولاً هم اشتباه می کنند.

اگر خریدهای خرد نسبتاً بالا باشد، قیمت سهام احتمالاً رو به کاهش بوده ، و اگر فروش های خرد پایین باشد تصور می شود که پایان بازار نزولی نزدیک باشد.

6) حجم معاملات

حجم معاملات یعنی تعداد معاملاتی که در یک دوره ی زمانی (مثلاً یک هفته) انجام می شود.
می توان از طریق مطالعه ی ارتباط بین نوسان های قیمت سهام و حجم معاملات دیدگاه بهتری داشت.

اعتقاد بر این است که حجم معاملات می بایست با قیمت، رابطه ی مستقیم داشته باشد.
اگر حجم معاملات شروع به کم شدن کند، خطاریست مبنی بر اینکه روند، قوت و رمق خود را از دست می دهد و ممکن است به زودی تثبیت قیمت یا برگشت قیمت اتفاق افتد.

6) حجم معاملات (ادامه)

به افت های موضعی قیمت، "**حفره**" و به قطعات یا شیب مثبت رو به بالا "**رالی**" گفته می شود .
رالی ها بعد از حفره ها اتفاق می افتند.

7) آی اس آر شاخص (RSI)

شاخص توان نسبی (که در سال **1978** معرفی گردید)، برای تعیین نقطه ی خرید و فروش استفاده می شود.

هر چه شاخص به صد نزدیک تر باشد، به معنی این است که در آن دوره سهم بر رسی شده در بازار، بیش از حد خرید شده و زمان خوبی برای فروش آن است.

زمانی که شاخص به صفر نزدیک می شود، یعنی در آن دوره سهم مورد نظر در بازار بیش از حد فروخته شده و زمان خوبی برای خرید آن می باشد.

معمولاً نقطه ی برش را **30** و **70** در نظر می گیرند (بالای **70** زمان فروش سهام و زیر **30** زمان خرید سهام)

8) حمایت و مقاومت

حمایت و مقاومت همان تابع عرضه و تقاضا است.
خط عرضه نشان دهنده ی تعداد سهامی است که فروشندگان تمایل دارند در قیمت مشخصی به فروش برسانند. دخط تقاضا نشان دهنده ی تعداد سهامی است که سرمایه گذاران در قیمتی مشخص، تمایل به خرید آن دارند.
پشیمانی معامله گران

صعود قلبی: خرید سهام به امید افزایش ارزش.
نزول قلبی: فروش سهام از بیم کاهش بیشتر ارزش.

شکست مقاومت

تبدیل مقاومت به حمایت

معایب تحلیل فنی

تمایل تحلیلگر: تحلیل فنی ذهنی بوده و علایق تحلیل گر بر آن اثرگذار است.

تفاسیر گوناگون: تحلیل فنی را می توان به روش های مختلف تفسیر نمود.

عملکرد دیرهنگام: مقدار زیادی از تغییرات قیمت اتفاق افتاده است.

2) تحلیل بنیادی

تحلیلگر بنیادی معتقد است که ارزش حقیقی اوراق بهادار را می توان با مطالعه و بررسی عواملی نظیر محصولات، مدیریت، صورت های مالی شرکت، و سایر عوامل بنیادی بدست آورد.
این نوع تحلیل به بررسی بنیادی و همه جانبه ی شرکت های بورس در سطح خرد و کلان می پردازد.

تحلیل براساس اطلاعات موجود و پیش بینی وقایع تأثیرگذار براساس فرصت های سرمایه گذاری روشی است که بسیاری از تحلی لگران از آن استفاده می نمایند.

2) تحلیل بنیادی (ادامه)

تحلیل گر کار خود را با کل نگری آغاز کرده و با جزء نگری (مطالعات جهانی، منطقه ای کشوری، صنعتی و شرکتی) شکل می دهد.

سرمایه گذاران ابتدا برای تشخیص زمان مناسب برای سرمایه گذاری، اقتصاد و بازار را به عنوان یک کل، تجزیه و تحلیل می کنند.

سپس به تحلیل صنایع یا بخش هایی از اقتصاد می پردازند که دارای چشم انداز آتی مناسبی هستند. در خاتمه اگر زمان سرمایه گذاری مناسب بود و صنایعی با بازدهی بالا در چرخه ی اقتصاد وجود داشت به تحلیل شرکت ها می پردازند.

تئوری پورتفولیو

به مجموعه ی سرمایه گذاری، پرتفولیو، سبد سرمایه گذاری یا پرتفوی گفته می شود. در یک مجموعه ی سرمایه گذاری هر چه ضریب همبستگی بین بازده اعضای مجموعه به سمت (-) 1 میل کند، ریسک مجموعه کاهش می یابد.

ریسک و بازده یک مجموعه، مساوی مجموع ریسک و بازده دارایی های انفرادی تشکیل دهنده ی آن **نیست**.

بازده مورد انتظار یک مجموعه ی سرمایه گذاری، میانگین موزون بازده تک تک دارایی های آن مجموعه می باشد.

اما ریسک یک مجموعه ی سرمایه گذاری، به سادگی از طریق میانگین موزون انحراف معیار دارایی های آن مجموعه، محاسبه نمی شود. (زیرا بین دارایی ها درجاتی از همبستگی وجود دارد) معیارهای انتخاب سهم

اولین گام شناسایی سهام شرکت ها با استفاده از روش های حرفه ای تجزیه و تحلیل مالی و اقتصادی است.

معیارهای معینی برای بررسی اولیه ی سهام شرکت ها وجود دارد:

- 1) چشم انداز صنعت (2) سودآوری
- 3) وضعیت نقدینگی (4) میزان بدهی ها
- 5) نقدشوندگی (6) P/E نسبت قیمت به سود برآوردی هر سهم
- 7) درصد سهام شناور آزاد (8) سیاست تقسیم سود
- 9) ترکیب سهامداران (10) قوانین و مقررات
- 11) اطلاع رسانی

1) چشم انداز صنعت

اولین گام سرمایه گذاری در بورس اوراق بهادار، انتخاب صنعتی است که دارای بیشترین پتانسیل رشد باشد.

میزان رقابت و یا انحصاری بودن، سهولت ورود رقبای جدید، دسترسی به مواد اولیه و بازار محصول از جمله مواردی هستند که سودآوری شرکت ها را تحت تأثیر قرار می دهند.

در انتخاب صنعت باید به نقاط قوت، ضعف، فرصت ها و تهدیدهای آن صنعت توجه داشت.

2) سودآوری

سودآوری مهمترین عامل برتری یک سهم بوده که در هر دوره ی مالی در " صورت سود و زیان " شرکت و با رقم سود خالص نمایش داده می شود.

سود خالص بیشتر، یعنی جذابیت بالاتر. اما بهتر است به هماهنگی رشد سود خالص با سود عملیاتی، روند سودآوری در سال های قبل و امکان تداوم آن در سال های آتی نیز توجه شود. با بررسی میزان انحراف سود واقعی از مقادیر برآوردی در گذشته، می توان نسبت به پیش بینی های شرکت اطمینان حاصل کرد.

3) وضعیت نقدینگی

مبلغ سود خالص در صورت سود و زیان، الزاماً بیانگر همان میزان نقدینگی در شرکت نیست. وضعیت نقدینگی شرکت در " صورت جریان وجوه نقد " منعکس می شود. مقایسه ی مانده ی وجوه نقد در پایان دوره با سود خالص اعلامی در همان دوره ، توانایی شرکت در پرداخت سود تقسیمی پیشنهادی را مشخص می کند.

4) میزان بدهی ها

دارایی های هر شرکت از محل بدهی ها یا حقوق صاحبان سهام تأمین می شود. سهم بالای بدهی ها در کسب دارایی ها، ریسک بالای شرکت را نشان می دهد و با کوتاه تر شدن دوره ی سررسید بدهی ها ، ریسک شرکت نیز بیشتر می شود. توصیه می شود برای اطمینان از توانایی پرداخت تعهدات کوتاه مدت، دارایی هایی که در عملیات جاری شرکت استفاده شده و در کمتر از یک سال قابل تبدیل به وجه نقد هستند) دارایی های جاری(، مورد بررسی قرار گیرند.

5) (P/E) نسبت قیمت به سود برآوردی هر سهم

این نسبت در ساده ترین روش قیمت گذاری سهام شرکت ها در بازار ، به کار می رود و سود برآوردی ضرب در این نسبت، قیمت تقریبی هر سهم در بازار را نشان می دهد. بالا بودن این نسبت بیانگر خوش بینی بازار به آینده شرکت بوده و تا زمانی که عموم سرمایه گذاران به قابلیت سودآوری شرکت اطمینان داشته باشند این نسبت بالا خواهد ماند. آن تعدیل می شود P/E. هرگاه شرکت انتظارات آتی را برآورده و سود خود را تثبیت کند، نسبت البته باید توجه داشت که بالا یا پایین بودن این نسبت به تنهایی نمی تواند معیار تصمیم گیری قرار گیرد و باید با متوسط صنعت و سایر شرکت های مشابه مقایسه شود.

6) نقدشوندگی

نقدشوندگی به سهولت خرید و فروش سهم در کمترین زمان، بدون تغییر قابل ملاحظه در قیمت آن اشاره دارد.

تعداد روزهای فعال نماد معاملاتی، تعداد خریداران و حجم معاملات روزانه، درجه ی نقدشوندگی سهم را نشان می دهند.

افزایش قدرت نقدشوندگی، کاهش ریسک سهم را به همراه دارد.

فهرست 50 شرکت فعال تر بورس که هر سه ماه یکبار منتشر می شود، راهنمای مناسبی برای انتخاب سهامی است که قابلیت نقدشوندگی بالایی دارد.

7) درصد سهام شناور آزاد

بخشی از سهام شرکت است که در اختیار سهامداران غیرراهبردی قرار داشته و احتمال عرضه ی آن در بازار زیاد است.

این دسته از سهامداران قصد نگهداری سهام، جهت مشارکت در مدیریت شرکت را ندارند. هرچه درصد سهام شناور بیشتر باشد، حجم و سرعت گردش معاملات و در نتیجه، قدرت نقدشوندگی سهم افزایش خواهد یافت.

8) سیاست تقسیم سود

معمولاً شرکت های با سود تقسیمی بالاتر، جذابیت بیشتری برای سرمایه گذاران دارند. سود قابل تقسیم عبارتست از سود خالص سال مالی شرکت منهای زیان انباشته، اندوخته قانونی و اندوخته های اختیاری بعلاوه ی سود قابل تقسیم سال های قبل که تقسیم نشده است. بنابراین ممکن است شرکت، حتی با وجود سود خالص نتواند سودی را در مجمع تقسیم کند. علاوه بر مبلغ پرداخت سود، زمان پرداخت نیز اهمیت دارد.

طبق قانون تجارت شرکت ها باید سود تقسیمی مصوب را ظرف **هشت ماه** پس از برگزاری مجمع عمومی پرداخت کنند. برخی شرکت ها برای حفظ نقدینگی در داخل شرکت، پرداخت سود را تا زمانی که امکان پذیر است به تعویق می اندازند.

9) ترکیب سهامداران

هسته ی اصلی تصمیم گیری در شرکت، اعضای هیئت مدیره هستند که توسط سهامداران تعیین می شوند.

هرچه درصد بیشتری از سهام شرکت در اختیار یک گروه خاص باشد، بر انتخابات هیئت مدیره و یکپارچگی آن تأثیر بیشتری دارد.

(می توان تصمیمات شرکت را تابعی از سیاست های آن گروه دانست)

گاهی دو گروه از سهامداران به دلیل نفوذ یکسان در هیئت مدیره، برای کسب یک کرسی بیشتر، در جمع آوری سهام با یکدیگر به رقابت پرداخته و باعث افزایش قیمت می شوند. همچنین در برخی مواقع سهامداران عمده به عنوان حامی عمل کرده و روند قیمتی آن را در شرایط نامطلوب کنترل و سهامداران خرد را از زیان های سرمایه ای حفظ می کنند.

10) قوانین و مقررات

هر چه میزان تأثیرپذیری صنایع از تغییرات در قوانین و مقررات بیشتر باشد، اطمینان نسبت به سود برآوردی شرکت کاهش می یابد.

تغییر در تعرفه ها و نرخ های مالیاتی، قیمت گذاری محصولات و تخصیص یارانه از جمله موارد تأثیرگذار بر عملکرد شرکت ها است که در اکثر مواقع سرمایه گذاران قادر به پیش بینی این تغییرات نیستند.

11) اطلاع رسانی

اتخاذ تصمیم صحیح، مستلزم در اختیار داشتن اطلاعات دقیق و به موقع است.

سرمایه گذاران باید سهام شرکتی را انتخاب کنند که از شفافیت اطلاعاتی برخوردار و از نظر اطلاع رسانی دارای عملکرد مناسبی باشد.

عدم اطلاع رسانی مناسب و به موقع باعث قوت گرفتن شایعات و نوسانات شدید قیمت می شود. سامانه ی معاملاتی سفارش های خرید و فروش اوراق بهادار که از طرف مشتریان به کارگزار داده شده است، توسط کارگزار وارد سامانه ی معاملاتی می شود و بر پایه ی اولویت قیمت و زمان، در صف خرید یا فروش قرار می گیرد.

بر اساس اولویت قیمت، یک سفارش خرید اوراق بهادار با بیشترین قیمت، در ابتدای صف خرید و یک سفارش فروش اوراق بهادار با کمترین قیمت، در ابتدای صف فروش قرار می گیرد.

سازوکار معاملات

بر اساس اولویت زمان، سفارشی که زودتر وارد سامانه ی معاملات شود، جلوتر از سفارش هم قیمت خود قرار می گیرد.

معامله هنگامی انجام می شود که سفارش های خرید و فروش قیمت یکسان داشته باشند.

کارگزاران می توانند با اصلاح قیمت سفارش های وارد شده، جای خود را در صف تغییر دهند یا با ارائه ی قیمتی معادل قیمت پیشنهادی از طرف کارگزار مقابل، اقدام به انجام معامله کنند.

(شبهه به معامله از طریق حراج)

مثالی از صف معاملات

در لیست خریداران و فروشندگان یک سهم خاص، در حال حاضر تعداد و قیمت به شکل صف زیر وجود دارد:

سفارشات خرید	سفارشات فروش
تعداد	قیمت
8,000 200	8,000 130
7,700 250	8,200 160
7,700 120	8,250 100
7,000 1,000	8,300 150

در این حالت معامله انجام می شود و در صفحه ی معاملات ، معامله ای با 130 سهم و به قیمت هر سهم 8,000 ریال ثبت می شود.

بازارگردان

از راهکارهای متداول در بورس های مختلف برای افزایش نقدشوندگی و سیال بودن بازار، بهره گیری از خدمات بازارگردان ها می باشد.

بازارگردان برای هر اوراق بهاداری قیمت خرید و فروش تعیین می کند و اگر در آن قیمت ها خریدار و فروشنده وجود نداشته باشد، از حساب خودش این خرید یا فروش را انجام می دهد. نقش اصلی بازارگردان نقدشوندگی بازار برای اوراق بهادار خاصی است که به بازارگردانی آن مشغول می باشد.

اگر صف خرید بیش از فروش باشد، نقش فروشنده و اگر صف فروش بیشتر باشد، بازارگردان نقش خریدار را خواهد داشت.

مراجعه جهت خرید و فروش سهام

سرمایه گذاران برای خرید سهام باید به یک شرکت کارگزاری رسمی عضو بورس مراجعه کنند. مهمترین وظیفه ی کارگزاران دریافت سفارش خرید و فروش از سرمایه گذاران و انجام معامله برای آنان است.

بر اساس مقررات، انجام معامله ی سهام شرکت های پذیرفته شده در بورس، در خارج از سیستم معاملاتی بورس ممنوع است.

نکات مهم در انتخاب کارگزار

1) حجم سرمایه ی سرمایه گذار

2) تعداد مراجعه کنندگان به کارگزار

3) نوع شخصیت سرمایه گذار

4) رتبه ی کارگزار

1) حجم سرمایه ی سرمایه گذار

کارگزاران به نسبت حجم سرمایه ی افراد آنها را در اولویت قرار می دهند. کارگزاری که اکثر مشتریان آن دارای سرمایه های بالای 100 میلیون تومان باشد، برای یک سرمایه گذار با سرمایه ی 10 میلیون تومان مناسب نیست.

2) تعداد مراجعه کنندگان به کارگزار

آیا کارگزار فرصت رسیدگی به درخواست های همه ی مشتریان را دارد؟ موکول شدن درخواست خرید و فروش به روزهای بعد (به دلیل عدم فرصت کارگزار) موجب از دست رفتن فرصت ها می شود.

3) نوع شخصیت سرمایه گذار

برخی از کارگزاری ها دارای مشتریانی با شخصیت حقوقی می باشند که برای اشخاص حقیقی مناسب نیستند (بیشتر مشتریان آن کارگزاری را شرکت ها تشکیل می دهند)

4) رتبه ی کارگزار

هر چه رتبه ی کارگزار از نظر حجم معاملات بالاتر باشد، نشاندهنده ی فعالیت بیشتر آن کارگزار می باشد.

همچنین سازمان بورس اوراق بهادار نیز هر ساله اقدام به رتبه بندی کارگزاری ها از لحاظ امکانات، ویژگی ها و توانمندی ها می نماید.

وجود معاملات اینترنتی، حجم معاملات، تعداد مشتریان، کفایت سرمایه، تخصص نیروی انسانی، گواهی نامه ی ایزو، عدم وجود تخلفات کاری و ... از جمله موارد مد نظر سازمان بورس جهت رتبه بندی می باشد.

روش های ارتباط سرمایه گذاران با شرکت های کارگزاری

-مراجعه حضوری به دفاتر شرکت های کارگزاری و یا شعبه های آنها (در ادامه این روش تشریح می شود)

-مراجعه به سایت شرکت کارگزاری - سیستم پیام کوتاه شرکت های کارگزاری دریافت کد معاملاتی

دادوستد اوراق بهادار تنها با استفاده از سامان هی معاملات الکترونیکی انجام می شود. همه خریداران و فروشندگان لازم است دارای کد منحصر به خود باشند تا کارگزار بتواند براساس آن به خرید و فروش اوراق بهادار

بپردازد. بنابراین هر سرمایه گذار باید یک بار اقدام به دریافت کد سهامداری نماید.
کد معاملاتی، شناسه ای 8 کاراکتری است که براساس مشخصات و اطلاعات فردی سرمایه گذار (از جمله نام خانوادگی و کد ملی وی) و به صورت ترکیبی از حروف و اعداد تعیین می شود.

کد معاملاتی

این کد معمولاً از سه حرف اول نام خانوادگی و پنج رقم کد ملی، تشکیل شده است.
فردی با نام باصری و کد ملی 1262974887 دارای کد معاملاتی باص 12629 خواهد بود.
کد معاملاتی سرمایه گذار، منحصر به فرد است و هر سرمایه گذار یک کد معاملاتی دارد. دریافت کد معاملاتی از طریق مراجعه به کارگزار و با ارائه ی مدارک شناسایی (کپی شناسنامه و شماره ملی) امکان پذیر است.

دریافت کد سهامداری یکبار بصورت رایگان و حداکثر 48 ساعت توسط کارگزار صورت می گیرد.
واریز وجه به حساب کارگزار پس از آنکه کارگزار برای سرمایه گذار کد سهامداری ایجاد کرد، سرمایه گذار وجهی را که تمایل به سرمایه گذاری دارد به حساب بانکی شرکت کارگزاری واریز و فرم درخواست خرید سهام را تکمیل می کند.
نمونه ی فرم درخواست خرید سهام

نحوه ی فروش سهام در بورس اوراق بهادار

فرآیند فروش سهام در بورس اوراق بهادار همانند فرآیند خرید است.
فروشنده با مراجعه به کارگزار، فرم درخواست فروش را تکمیل و همراه کپی شناسنامه و اصل سهام یا "گواهی نقل و انتقال و سپرده ی سهام" به کارگزار تحویل می دهد.
تفاوت اصلی فرم درخواست فروش با درخواست خرید در قسمتی است که براساس آن سرمایه گذار برای فروش سهام خود و انجام مراحل و تشریفات ثبت و انتقال سهام، به کارگزار وکالت می دهد.

فرم درخواست فروش در چهار نسخه برای کارگزار، شرکت خدمات بورس، فروشنده و بایگانی تهیه و تنظیم می شود.

نمونه ی فرم درخواست فروش سهام

انواع سفارشات خرید و فروش

با توجه به شروطی که می توان در قسمت قیمت گنجانند، انواع سفارش زیر به وجود می آید:
1) سفارش به قیمت بازار (2) سفارش قیمت معین (3) سفارش محدود

1) سفارش به قیمت بازار در صورتی که کلمه "روز" یا "جاری" در قسمت بهای سهام درج شود سفارش به قیمت بازار شکل می گیرد.

بر اساس این نوع سفارش، معامله با بهترین قیمت رایج در بازار صورت می گیرد. با این شیوه ی قیمت گذاری، کارگزار سعی خواهد کرد در حالت خرید، سهم مورد نظر را به پایین ترین قیمت خریداری کند و در حالت فروش، آن را به بالا ترین قیمت به فروش رساند. انتخاب این شیوه، انعطاف عمل زیادی برای کارگزار ایجاد می کند و سرعت زیادی به معامله می بخشد.

در عین حال، برای مشتری این خطر را نیز دارد که ممکن است قیمت معاملاتی نسبت به قیمت مورد نظر مشتری متفاوت بوده و وی متضرر گردد.

2) سفارش قیمت معین

مشتری می تواند قیمت خاصی را در قسمت خالی مربوط درج کند. در این صورت سفارش خرید یا فروش به قیمت مشخص به وجود می آید. در این نوع سفارش، کارگزار تنها در قیمت خاص مورد نظر مشتری، اقدام به معامله خواهد کرد. این شیوه، احتمال تغییر قیمت را کاهش می دهد، ولی موجب می شود انعطاف عمل کارگزار در معامله نیز کم شود.

3) سفارش محدود

مشتری می تواند در قسمت قیمت، سقف یا کف قیمت را تعیین کند (مثلاً "حداکثر ... ریال" برای خرید و یا "حداقل ... ریال" برای فروش) با این شیوه، انعطاف کارگزاران (در محدوده ی قیمت تعیین شده) تا حدودی بیشتر و انجام سفارش نیز تسریع می شود. از طرفی مشتری نیز نسبت به قیمت معامله، اطمینان بیشتری خواهد یافت.

آثار معاملات

اطلاعات انجام معامله برای تسویه ی پایاپای به شرکت سپرده گذاری مرکزی اوراق بهادار و کارگزار خریدار یا فروشنده ارسال می شود.

اطلاعات مربوط به معاملات از جمله، قیمت، ارزش و تعداد اوراق بهادار معامله شده، از طریق سایت بورس تهران و همچنین نمایشگرهای موجود در تالارها به اطلاع سهامداران می رسد. درصد کارگزار و مالیات

تسویه حساب با مشتریان

آخرین مرحله از فرایند معامله، تسویه حساب م یباشد.

تسویه حساب بر حسب اینکه مشتری خریدار باشد یا فروشنده، از نظر دوره ی زمانی تا حدودی متفاوت است.

در خرید، تسویه حساب پس از صدور اعلامیه ی خرید توسط بورس و روشن شدن وضع حساب مشتری در کارگزاری ممکن خواهد بود.

اما در صورتی که مشتری، فروشنده باشد، تسویه حساب، چهار روز کاری بعد صورت می پذیرد.

روز و ساعات انجام معاملات

معاملات اوراق بهادار در بورس از **شنبه تا چهارشنبه** هر هفته به جز روزهای تعطیل عمومی، از **ساعت 9 تا 12** و در یک نشست

معاملاتی و از طریق تالارهای معاملات انجام می شود.

کارگزاران از ساعت **8:30 تا 9** صبح فرصت دارند دستورهای خرید و فروش خود را وارد سامانه ی معاملاتی نمایند.

محل مراجعه سرمایه گذاران

خرید و فروش اوراق بهادار مستلزم حضور سهامداران در تالارها نیست و سهامداران می توانند از طریق مراجعه به دفاتر شرکت های کارگزاری برای خرید و فروش اوراق بهادار اقدام کنند.

دامنه ی نوسان روزانه ی قیمت دامنه ی نوسان **روزانه** ی قیمت سهام در بورس تهران **چهار درصد** تعیین شده است و از این رو قیمت سهام یک شرکت در یک روز نمی تواند بیش از چهار درصد نسبت به قیمت پایانی روز قبل افزایش یا کاهش یابد.

دامنه نوسان قیمت، مانع از نوسانات شدید قیمت ها و تلاطم بازار می شود.

حجم مبنا

در سال **1382** به دنبال افزایش شدید در قیمت سهام و به تبع آن افزایش شدید شاخص های قیمت، به پیشنهاد یکی از کارشناسان، روش حجم مبنا مورد تایید قرار گرفت.

تعریف: تعداد اوراق بهادار که هر روز باید معامله شود تا کل درصد تغییر آن روز، در تعیین قیمت روز بعد ملاک باشد.

این حجم، معادل **20 %** سرمایه ی شرکت در سال تعیین شد.

از آنجا که تعداد روز کاری در یک سال **250** روز می باشد در هر روز حداقل هشت ده هزارم کل تعداد سهام هر شرکت بایستی مبادله شود تا مبنای تعیین قیمت باشد

ریسک و بازده

همواره ریسک و بازده رابطه ی مستقیم با یکدیگر دارند.
هرچقدر انتظار بازده بیشتری از یک سرمایه گذاری داشته باشیم به همان اندازه ریسک آن سرمایه گذاری نیز افزایش می یابد.

تعریف ریسک

زیان بالقوه ی قابل اندازه گیری یک سرمایه گذاری را ریسک می نامند.
هر نوع سرمایه گذاری با عدم اطمینان هایی مواجه می گردد که بازده سرمایه گذاری را در آینده، مخاطره آمیز می سازد.

ریسک یک دارایی سرمایه ای بدین خاطر است که احتمال دارد بازده حاصل از سرمایه گذاری کمتر از بازده مورد انتظار باشد . بنابراین ریسک عبارت است از احتمال تفاوت بین بازده واقعی و بازده پیش بینی شده.

کاهش ریسک

چگونه ریسک را کم کنیم و آیا ریسک قابل کاهش هست یا خیر؟
طبق تئوری پورتفوی بخشی از ریسک را می توان از طریق تنوع گرایی حذف نمود و مزیت پورتفوی نیز در کاهش ریسک سرمایه گذاری است.
با در نظر گرفتن مزایای ناشی از تنوع گرایی، متأسفانه نمی توان کل ریسک سرمایه گذاری را از بین برد.

انواع ریسک

1) ریسک غیرسیستماتیک

2) ریسک سیستماتیک

ریسک غیر سیستماتیک + ریسک سیستماتیک = ریسک کل

1) ریسک غیر سیستماتیک

مختص یک شرکت یا یک صنعت می باشد و از عوامل و پدیده هائی مانند اعتصابات کارگری، عملکرد مدیریت، رقابت تبلیغاتی، تغییر در سلیقه ی مصرف کنندگان و ... ناشی می شود.
این ریسک از طریق تنوع گرایی قابل حذف خواهد بود.

2) ریسک سیستماتیک

ریسک سیستماتیک به شرایط عمومی بازار مربوط است و نمی توان با ایجاد سبد سهام این قسمت از ریسک را کاهش داد.

تغییر نرخ بهره، نرخ برابری پول ملی در مقابل اسعار خارجی، نرخ تورم، سیاست های پولی و مالی، شرایط سیاسی و ... از منابع ریسک سیستماتیک می باشد.

تغییرات متغیرهای کلان اقتصادی نیز از منابع اصلی ریسک سیستماتیک محسوب می شود.

1-2) ریسک نرخ بهره

تغییر پذیری در بازده، به دلیل تغییرات در نرخ بهره ی بازار تعریف می شود.

ارزش هر سرمایه گذاری به میزان سود و عایدات آن و همچنین نرخى که برای محاسبه ی ارزش فعلی آن بکار می بریم بستگی دارد.

یکی از عوامل تعیین کننده، نرخ بهره است، چرا که اگر هزینه ی بهره افزایش یابد، ارزش فعلی سرمایه گذاری کاهش می یابد.

2-2) ریسک تورم

به عدم اطمینان نسبت به نرخ تورم در سال های آتی اطلاق می گردد.

سرمایه گذاران قبل از سرمایه گذاری، نرخ تورم در آینده را پیش بینی می کنند و آن را به نرخ بازده مورد توقع خود اضافه می کنند (درموقع ارزیابی عایدات آتی سرمایه گذاری، چیزی بیش از نرخ تورم باید عاید سرمایه گذار شده باشد)

اگر نرخ تورم واقعی بیشتر از نرخ تورم مورد انتظار باشد، نرخ بازده واقعی سرمایه گذار کمتر خواهد بود.

3-2) ریسک کشور

ریسک کشور یا ریسک سیاسی، به **ثبات** یک کشور از ابعاد اقتصادی و سیاسی مربوط می شود.

این نوع ریسک در کشورهایی که از ثبات سیاسی و اقتصادی بالایی برخوردارند، پایین است. اغتشاشات، بحران های سیاسی، جنگ و آشوب و ... از جمله عوامل افزایش ریسک یک کشور به حساب می آید.

4-2) ریسک بازار

تعجب آور نیست وقتی مشاهده می شود، قیمت سهام یک شرکت علیرغم افزایش درآمد آن نسبت به دوره ی قبل، کاهش یابد.

قیمت یک سهم ممکن است با وجود درآمد ثابت در یک زمان کوتاه ، نوسان شدیدی داشته باشد. عوامل این پدیده متفاوت است ، اما اغلب بخاطر نگرش هایی است که سرمایه گذاران نسبت به کل اوراق بهادار یا قسمتی از آنها پیدا می کنند.

تغییر پذیری در بازده اوراق (که ناشی از انتظارات سرمایه گذاران است) ریسک بازار نام دارد.

دلیل ایجاد ریسک بازار ریسک بازار بعلت عکس العمل های گوناگون سرمایه گذاران به حوادث قابل رؤیت و غیرقابل رؤیت می باشد.

اگر سرمایه گذاران انتظار داشته باشند که در آینده وضعیت یک صنعت بهبود یابد، این احساس و انتظار موجب افزایش قیمت سهام شرکت های آن صنعت خواهد شد. سرمایه گذاران معمولاً نگرش های خود را از طریق حوادث سیاسی، اجتماعی یا اقتصادی بدست می آورند.

حقه های رایج در بازار سهام

1) بالا و پایین بردن قیمت

2) استفاده از اطلاعات محرمانه

1) بالا و پایین بردن قیمت

یکی از رایج ترین ترفند ها برای بیرون کشیدن پول از دست سرمایه گذاران ناآگاه **باد کردن و خالی کردن** سهام است.

افراد دارای اطلاعات نهایی، با انتشار اخبار حساب آرایبی شده، سرمایه گذاران را به خرید بیشتر سهام شرکت متقاعد می کنند.

آنها با انتشار اخبار نادرست قیمت سهام شرکت مورد نظر خود را بالا می برند(معمولاً سهامی انتخاب می شود که قیمت آن پایین باشد) با افزایش تعداد خریداران این افراد همه ی سهام شان را با سود کلانی می فروشند. سرانجام با برملاشدن حقیقت، قیمت سهام به سرعت افت می کند.

2) استفاده از اطلاعات محرمانه

افرادی با استفاده از اطلاعات نهایی(قبل از انتشار عمومی) به خرید و فروش سهام شرکت دست می زنند.

متأسفانه این گونه دادوستدها بیشتر از آنچه تصور بکنید، رایج است. بسیاری از دست اندرکاران شرکت ها با استفاده از اطلاعاتی که به تدریج از شرکت به دست آورده اند، با انجام معاملات سودآور برای خودشان به سودهای کلانی می رسند.

20 توصیه ی پایانی به سرمایه گذاران

1) بهتر است فقط **پس انداز** خود را وارد بورس نمایید.

2) به **شایعات** موجود در بازار توجه نکنید(هیچگاه اسیر شایعات بازار نشوید).

3) سراغ **شرکت های بزرگتر** و کم ریسک تر بروید. (**50** شرکت فعال)

- 4) سهام شرکت های سرمایه گذاری یا صندوق های مشاع را بخرید.
- 5) سبد سهام تشکیل دهید.
- 6) در ابتدای ورود به بورس افق سرمایه گذاری بلندمدت (حداقل یک سال) را برگزینید.
- 7) نگران نوسانات کوتاه مدت نباشید.
- 8) با کارشناسان بازار سرمایه و افراد حرفه ای مشورت کنید.
- 9) سعی کنید سهام زیان آورتان را بفروشید.
- 10) پیش از آنکه سهام سودآورتان زیان ده شود آن را بفروشید.
- 11) احساساتی عمل نکنید، پیرو عقل و تحلیل باشید.
- 12) بین "اعتماد به نفس" و "اطمینان بیش از حد به خود" تمایز قائل شوید.
- 13) منضبط باشید و برای خرید و فروش خود، از استراتژی مشخصی پیروی کنید.
- 14) اشتباهات خود را بررسی و تحلیل کنید و از آنها تجربه کسب نمایید.
- 15) به خاطر داشته باشید همیشه از جمع پیروی کردن، سود به همراه نمی آورد.
- 16) به طور مستمر مطالعه و تحقیق کنید و جزئیات بازار و تکنیک های تحلیل را فرا بگیرید.
- 17) همیشه مقداری پول نقد، در دسترس داشته باشید.
- 18) با اولویت بندی سرمایه گذاری کنید. (ابتدا دارایی های ضروری مثل مسکن، سپس دارایی های کم ریسک مثل صندوق های مشترک و بعد دارایی های پرخطر و پربازده مانند سهام)
- 19) در شرایط طوفانی و بحران ها با خونسردی، سرمایه ی خود را در دارایی های کم ریسک (مانند پس انداز بانکی) متمرکز کرده و منتظر بهبود اوضاع باشید.
- 20) مراقب حسابی شدن بازار باشید و بدانید هیچ بازاری نمی تواند برای مدت طولانی به شدت افزایشی باشد.